

Мерленко І. М., к.с.-г.н., доцент, Бондарчук С. П., к.с.-г.н., доцент, Федонюк М. А., к.геогр.н., доцент, Панькевич С. Г., к.геогр.н., доцент (Луцький національний технічний університет, м. Луцьк)
Ковальчук Н. С., к.с.-г.н., доцент (Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне)

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ЧИСЕЛЬНОСТІ ПОГОЛІВ'Я ТВАРИН ТА ПТИЦІ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА НАСЛІДКИ

Тваринництво це стратегічно важлива галузь в структурі сільськогосподарського виробництва і важливий фактор національної продовольчої безпеки.

У статті розглядаються основні тенденції змін чисельності поголів'я тварин та птиці в розрізі областей за останніх 30 років.

Виявлено ряд позитивних і негативних тенденції розвитку тваринництва і птахівництва.

Проведено детальний аналіз та оцінку основних тенденцій розвитку галузі тваринництва окремого регіону – Волинської області. Питома вага Волинської області у загальному обсязі валової продукції сільського господарства України становить майже 3 відсотки.

Фактичний стан галузі тваринництва потребує додаткової уваги та підтримки з боку держави.

До сьогоднішнього часу галузь не може досягти чисельності поголів'я рівня 1990–1991 років. Якщо в 1991 році в Україні налічувалось 24623,4 тис. голів великої рогатої худоби, то в 2020 році у 8 разів менше – всього 3092,0 тис.

Для декількох областей України (Вінницька, Житомирська, Івано-Франківська, Київська, Рівненська, Хмельницька та Черкаська), в тому числі – Волинська, приємним винятком є зростання чисельності птиці. Аналіз показує, що чисельність домашньої птиці в Україні зменшилась з 246104 тис. голів в 1991 році до 220486 тис. в 2020 році. У той же час, у Волинській області чисельність домашньої птиці зросла з 3704,2 тис. голів до 7759,5 тис. голів.

Кількість великої рогатої худоби, овець та кіз, починаючи з 1991р. і закінчуючи 2020 р. зменшилась у Волинській області на 13,4 та 12,6%. Поголів'я корів зменшилось з 312,7 до 80,4, а коней – з 41,3 до 33,4 тис. голів.

Частка поголів'я тварин (%) у Волинській області в загальному обсязі виробництва держави зросла по всіх видах, крім овець та

кіз. Майже 15% всіх коней держави знаходиться на території Волинської області.

Встановлено, що умовне поголів'я худоби у Волинській області в 2020 р. зменшилось в 3 рази в порівнянні з 1991 роком.

Здійснено розрахунки теоретично можливої кількості утворення гною від тварин в межах Волинської області та надано рекомендації для збільшення виробництва органічних добрив.

Розрахункова кількість накопичення гною по Волинській області в 1991 році становила 7700,9 тис. т, а в 2020 році – всього 2206,8 тис. т.

Ключові слова: статистичне дослідження; тваринництво; птахівництво; органічні добрива.

Актуальність дослідження. Відомо, що тваринництво розглядається як стратегічно важлива галузь у загальній структурі сільськогосподарського виробництва і воно є важливим фактором національної продовольчої безпеки.

Тому стан розвитку цієї галузі сільського господарства є актуальним та належить до одного із пріоритетних у завданнях аграрної політики нашої держави.

Проте фактичний стан галузі нині не відповідає її потенційним можливостям і потребує додаткової уваги з боку державних органів.

Використання статистичного підходу до оцінювання змін чисельності поголів'я тварин та птиці надає можливість з'ясувати основні тенденції, які відбуваються в галузі тваринництва та птахівництва за часи незалежності нашої держави. Тому метою даного дослідження є аналіз та порівняльна оцінка сучасного стану тваринництва як стратегічно важливої галузі.

Наукова новизна роботи. Вперше проведено статистичний аналіз динаміки чисельності поголів'я тварин та птиці в розрізі областей. Більш детально проведено дослідження в межах Волинської області.

Матеріал та методи дослідження. Матеріалами досліджень виступає офіційна статистична інформація. Застосовано інформаційно-аналітичний, математико-статистичний та графічний методи.

Огляд попередніх досліджень

Питання сільськогосподарської діяльності підприємств та екологічних наслідків їх діяльності знайшли своє відображення у багатьох працях вчених, зокрема: М.М. Брика, П.Т. Саблука, О.І. Фурдичко, С.М. Хомового [1; 5; 7; 8] та інших.

О.М. Шубалий [10] розкрив основні тенденції змін показників

розвитку аграрної системи Волинській області та зробив висновок про наявність ряду негативних тенденцій, що пов'язуються із значним зниженням обсягів виробництва продукції тваринництва і рослинництва порівняно з 1990 роком.

Н.Д. Хоцевич та Н.Н. Коцан здійснили дослідження сучасного стану розвитку тваринництва у сільськогосподарських підприємствах Волинської області [9].

Аналіз одержаних результатів. У даному дослідженні ми проаналізували динаміку чисельності поголів'я тварин та птиці в розрізі областей в 30-ти річному інтервалі часу. Проте, незважаючи на наявність значної кількості наукових праць в даному напрямку, питання статистичного аналізу протягом певного періоду становлення і розвитку тваринницької галузі, не втрачають своєї актуальності.

На рис. 1 представлено діаграму розподілу кількості ВРХ по областях. В 1991 році в Україні налічувалось 24623,4 тис. голів, а в 2020 р. у 8 разів менше – всього 3092,0. В табл. 1 показано зміну чисельності свиней, коней, кіз та овець і птиці в розрізі областей станом на 1991 та 2020 роки. За всіма показниками, окрім птиці домашньої спостерігається тенденція до зниження поголів'я. Тільки у 8 областях зафіксовано зростання чисельності поголів'я птиці (узагальнення матеріалів [6]).

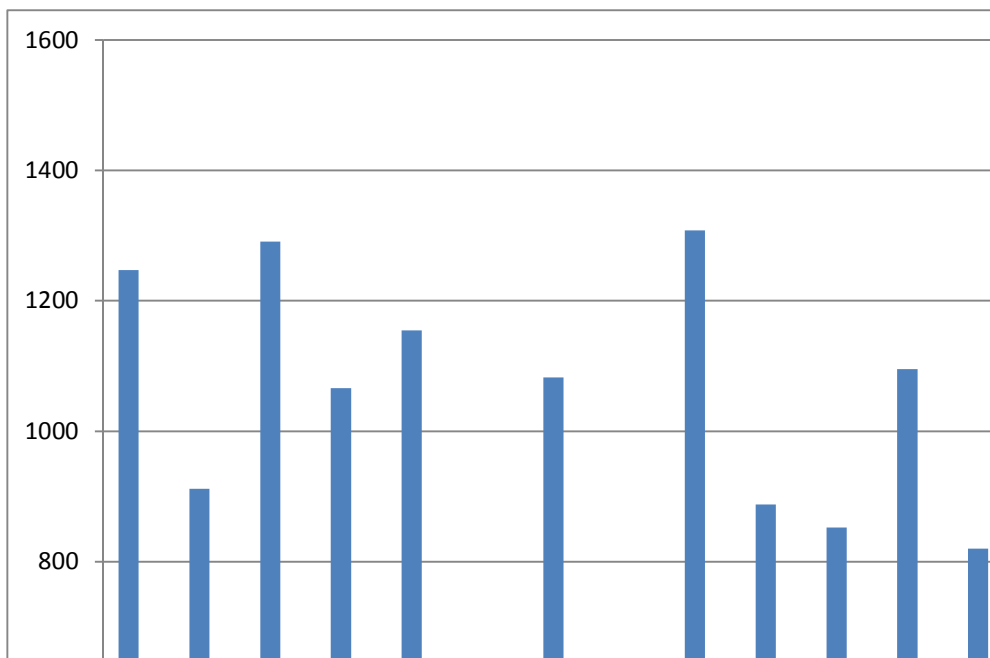

Рис. 1. Динаміка кількості ВРХ в розрізі областей, тис. голів (узагальнення матеріалів [6])

Волинська область відноситься до аграрного регіону України, оскільки значну частку валового продукту отримується саме за результатами сільськогосподарської діяльності. Питома вага області у загальному обсязі валової продукції сільського господарства України становить майже 3 відсотки.

Для детальнішого аналізу тенденцій розвитку даної галузі у табл. 2 представлено динаміку поголів'я худоби та птиці у господарствах усіх категорій у Волинській області, тис. голів за період 1991–2020 рр.

За розрахунками частка поголів'я у господарствах усіх категорій Волинської області у загальному обсязі виробництва держави зросла по всіх видах, крім овець та кіз. Майже 15% всіх коней держави знаходиться на території Волинської області [3]. Цей показник можна трактувати по різному. З однієї сторони це добре, тому що селяни мають тяглову силу та й вихід гною зростає, а з іншої – це свідчить про дефіцит малої та середньої техніки на селі.

Як свідчать дані таблиці 2, загальна кількість ВРХ, овець та кіз, починаючи з 1991 р. і закінчуючи 2020 р. зменшилась на 13,4 та 12,6%. Поголів'я корів зменшилось з 312,7 до 80,4, а коней – з 41,3 до 33,4 тис. голів. Прогрес можна відмітити тільки у птахівництві, де кількість птиці зросла більше ніж в два рази (рис. 2).

Таблиця 1

Зміна чисельності тварин і птиці в розрізі областей, тис. голів

Області	ВРХ		Свині		Коні		Вівці, кози		Птиця	
	1991	2020	1991	2020	1991	2020	1991	2020	1991	2020
Україна	24623	3092	19427	5727	738	224	8419	1205	46104	20486
АРК	835,6	0	497,6	0	14,3	0	1039,2	0	19451,4	0
Вінницька	1247,1	220,7	1196,3	245,6	53,6	7,6	355,6	30,7	10787,5	37505,4
Волинська	912,0	121,8	470,1	270,4	41,3	33,4	130,8	16,5	3704,2	7759,5
Дніпр-ка	1290,6	114,8	1334,7	342,5	17,4	1,0	466,3	55,4	22120,9	17763,0
Донецька	1066,0	55,3	978,3	454,6	13,6	0,7	282,5	35,5	16983,4	6104,9
Житомирська	1154,6	179,1	542,0	126,6	56,5	27,0	159,1	22,7	5520,2	7416,5
Закарпатська	352,5	123,4	343,4	248,8	12,8	7,9	269,4	151,4	4839,5	3572,8
Запорізька	1082,7	78,4	1034,2	187,8	11,8	0,7	743,5	67,5	12077,5	4952,2
Ів.-Фран-ка	581,8	128,2	298,8	304,6	20,1	8,4	69,1	27,6	4798,8	4908,4
Київська	1307,8	108,4	853,2	519,7	31,2	3,8	79,7	31,5	15917,7	31387,7
Кіровоградська	887,8	82,0	843,1	213,5	23,2	2,7	350,9	34,0	8412,1	5481,0
Луганська	852,6	45,0	653,0	45,5	9,2	1,0	237,4	22,7	10389,3	931,4
Львівська	1095,4	157,3	383,8	332,4	47,1	29,9	64,0	31,5	10444,8	9914,9
Миколаївська	820,4	86,9	767,6	77,6	20,0	2,0	405,2	46,5	7034,1	2453,2
Одеська	1060,4	145,7	1020,9	150,4	44,2	9,9	811,3	293,2	17725,9	2624,5
Полтавська	1258,4	209,8	1315,8	273,7	35,5	2,9	389,7	46,9	10021,9	5388,2
Рівненська	810,3	105,5	515,0	235,5	37,0	28,2	91,0	15,4	3836,2	7266,6
Сумська	929,3	137,2	837,7	111,7	34,5	6,4	264,4	38,0	7232,3	5310,0
Тернопільська	930,7	138,9	527,5	298,9	37,5	17,2	153,3	15,1	5255,5	5197,2
Харківська	1274,6	164,6	1086,0	200,7	15,9	1,8	284,6	70,2	15285,5	8151,8

продовження табл. 1

Херсонська	866,0	80,7	988,1	97,6	13,9	0,7	914,1	29,8	6587,8	5703,4
Хмельницька	1165,7	221,3	775,7	312,2	51,7	16,5	248,2	26,5	6333,7	8157,3
Черкаська	958,5	152,9	1056,7	334,8	32,0	2,6	261,6	26,1	9742,6	25261,6
Чернівецька	448,4	76,9	346,6	147,3	18,9	5,5	148,8	43,3	4165,4	3726,1
Чернігівська	1434,2	157,2	760,8	195,0	45,2	6,6	199,0	26,5	7436,0	3548,2

Для того, щоб мати узагальнюючі показники кількості усіх видів тварин, ми здійснили їх перерахунок в умовні голови. За умовну голову вважають одну дорослу голову великої рогатої худоби чи коней.

Переведення тварин в умовне поголів'я здійснюють за коефіцієнтами (табл. 4). Встановлено, що умовне поголів'я худоби зменшилось практично в 3 рази. Причиною цього є зміна економічного курсу держави, економічні кризи, дисбаланс цін на вирощування та реалізацію продукції тваринництва, недостатня підтримка держави, військовий конфлікт на сході, недолуга земельна реформа, зменшення кількості сільського населення.

Таблиця 2

Динаміка поголів'я худоби та птиці у господарствах усіх категорій у Волинській області, тис. голів (узагальнення матеріалів [2])

Рік	ВРХ	Свині	Вівці та кози	Птиця свійська всіх видів
1991	912,0	470,1	130,8	3704,2
2007	267,5	337,6	17,2	4907,4
2008	242,0	326,3	16,2	4337,9
2009	228,4	309,3	16,0	5047,7
2010	213,0	333,4	15,9	5558,2
2011	191,4	330,5	14,6	5513,3
2012	190,1	295,5	15,9	5623,6
2013	201,8	310,1	16,5	5943,5
2014	198,4	312,3	16,6	6465,8
2015	168,3	292,9	16,7	7021,1
2016	156,8	307,1	16,9	7538,3
2017	152,8	316,5	16,8	7927,8
2018	138,3	315,5	17,0	7844,1
2019	130,3	285,9	16,3	7560,1
2020	121,8	270,4	16,5	7759,5
% до 1991 р.	13,4	57,5	12,6	209,5

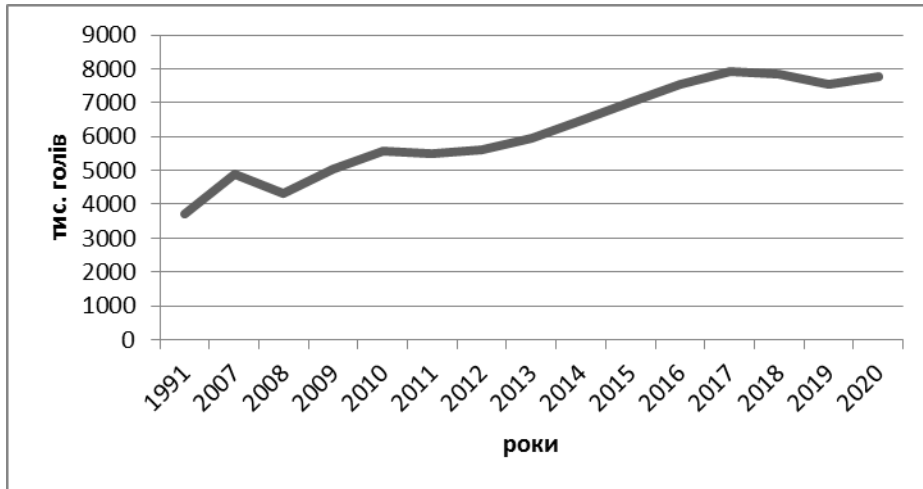

Рис. 2. Динаміка поголів'я птиці свійської у господарствах усіх категорій у Волинській області

Таблиця 3

Частка поголів'я у господарствах усіх категорій Волинської області у загальному обсязі виробництва держави (тис. голів)

Територія	ВРХ	в т.ч. корови	Свині	Коні	Вівці та кози	Птиця свійська
1991 р. (базовий)						
Україна	24623,4	8378,2	19426,9	738,4	8418,7	246104,2
Волинська обл.	912,0	312,7	470,1	41,3	130,8	3704,2
Частка області, %	3,7	3,7	2,4	5,6	1,6	1,5
На 1 січня 2020 р. (остаточні дані)						
Україна	3092,0	1788,5	5727,4	224,4	1204,5	220485,8
Волинська обл.	121,8	80,4	270,4	33,4	16,5	7759,5
Частка області, %	3,9	4,5	4,7	14,9	1,4	3,5

Таблиця 4

Розрахунок умовного поголів'я худоби по Волинській області

Види тварин	Коефіцієнт переведення в умовне	Середньорічне поголів'я, тис. гол		Умове поголів'я, тис. гол	
		1991 рік	2020 рік	1991 рік	2020 рік
ВРХ	1,0	912,0	121,8	912,0	121,8
Свині	0,3	470,1	270,4	141,0	81,1
Коні	1,0	41,3	33,4	41,3	33,4
Вівці і кози	0,1	130,8	16,5	13,1	1,7

продовження табл. 3

Птиця вся- ка	0,02	3704,2	7759,5	74,1	155,2
Всього	X	X	X	1181,5	393,2

Виробництво органічних добрив безпосередньо залежить від поголів'я худоби та птиці. Підрахувати виробництво гною поголів'ям по кожному виду худоби (B_x), враховуючи поголів'я (N), тривалість стійлового періоду (T), середній вихід гною (α) та втрати при зберіганні (β) можна за формулою 1

$$B_x = (N \cdot T \cdot \alpha) \cdot \frac{100 - \beta}{100}, \quad (1)$$

Загальна кількість гною показана в табл. 5. Розрахункова кількість накопичення гною від всіх видів тварин та птиці по Волинській області в 1991 році становила 7700,9 тис. т, а в 2020 році – всього 2206,8 (табл. 5). В перерахунку на 1 га посівної площі відповідно – 11,4 та 3,3 т.

За оцінками експертів, за 120 років інтенсивного використання ґрунтів України втрати гумусу досягли порівняно з цілиними аналогами в зонах Лісостепу 22%, Степу – 19,5, на Поліссі – 19%. За даними ДУ «Інститут охорони ґрунтів» України, 3,6 млн га ріллі (4,3%) характеризується низьким умістом гумусу [4].

Основними шляхами компенсації гумусу в ґрунті є використання усіх видів органічних добрив, сидератів, нетоварної частини врожаю, додавання у сівозміну бобових трав і бобово-злакових травосумішей.

Таблиця 5

Розрахунки накопичення гною по Волинській області

Вид худоби	Кількість, тис. голів, (N)		Стійловий період, днів (T)	Вихід гною від однієї тварини (α), т/доба	Втрати при зберіганні (β), %	Всього по поголів'ю, тис. т	
	1991р.	2020 р.				1991 р.	2020 р.
ВРХ	912,0	121,8	240	0,036	25	5909,8	789,3
Свині	470,1	270,4	240	0,015	20	1353,9	778,8
Вівці, кози	130,8	16,5	170	0,003	20	53,4	6,7
Коні	41,3	33,4	180	0,024	25	133,8	108,2
Птиця	3704,2	7759,5	300	0,0003	25	250,0	523,8
Разом по Волинській області						7700,9	2206,8

Відомо, що для відновлення і підвищення родючості ґрунтів на 1 га площі сівозміни залежно від типу та механічного складу необхідно вносити не менше 9–15 т/га органічних добрив. У сівозмінах без багаторічних бобових трав, з більшим насиченням просапними культурами, особливо на легких піщаних і супіщаних ґрунтах, а також враховуючи ерозію ґрунту норми потрібно збільшувати на 20–30%.

Перспективним напрямом нівелювання втрат гумусу є раціональне використання місцевих сировинних ресурсів (відходи тваринництва, комунального та лісового господарства, торф, сапропелі) з їх попередньою обробкою (компостуванням, біоферментацією), за якої підвищуються їхні агрохімічні властивості [3].

Висновки і пропозиції. Проведені дослідження свідчать, що позитивною динамікою характеризується збільшення поголів'я птиці, а чисельність інших видів тварин значно не досягає рівня 1991 року. Через це виробництво гною зменшилось в 3,5 рази, що в свою чергу відобразилось на вмісті гумусу.

Для розвитку галузі тваринництва у сільськогосподарських підприємствах області та України в цілому необхідно звернути увагу на зниження собівартості продукції, а також, на державному рівні забезпечити захист національного товаровиробника від коливання цін на продукцію та організувати дієву фінансову підтримку та реальні ринки збуту.

1. Брик М. М. Сучасний стан та перспективи розвитку галузі тваринництва в Україні. *Економічний аналіз*. Тернопіль, 2018. Том 28. № 4. С. 331–337. 2. Головне управління статистики у Волинській області. URL: www.lutsk.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 20.11.2020). 3. Мерленко І. М. Технологія приготування добрив «Біотерм-С» методом біоферментації в умовах Західного Полісся України. *Агроекологічний журнал*. 2008. № 1. С. 62–66. 4. Про стан родючості ґрунтів України: національна доповідь / за ред. С. А. Балюка, В. В. Медведєва, О. Г. Тараріка та ін. Київ, 2010. 112 с. 5. Саблук П. Т. Основні напрями розроблення стратегії розвитку агропромислового комплексу в Україні. *Економіка АПК*. 2004. № 12. С. 3–16. 6. *Тваринництво України* : статистичний збірник. Київ : Державна служба статистики України, 2020. 158 с. 7. Фурдичко О. І., Демянюк О. С. Якість і безпечність сільськогосподарської продукції в контексті продовольчої безпеки України. *Агроекологічний журнал*. 2014. № 1. С. 7–12. 8. Хомовий С. М. Основні тенденції розвитку виробництва і реалізації продукції тваринництва в Україні. *Вісник ХНТУСГ. Економічні науки. Ринкова трансформація національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : зб. наук. праць за матер. Міжнародної науково-практичної конференції. 2010. № 99. С. 347–351. 9. Хоцевич Н. Д., Коцан Н. Н. Сучасний стан та рівень розвитку тваринництва у сільськогосподарських підприємствах Волинської області. *Young*

Scientist. 2018. № 7 (59). С. 182–185. **10.** Шубалий О. М. Тенденції економічного розвитку аграрної системи регіону. *Економічний форум 1/2017*. С. 83–93.

REFERENCES:

1. Bryk M. M. Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku haluzi tvarynnytstva v Ukraini. *Ekonomichnyi analiz*. Ternopil, 2018. Tom 28. № 4. S. 331–337.
2. Holovne upravlinnia statystyky u Volynskii oblasti. URL: www.lutsk.ukrstat.gov.ua (data zvernennia: 20.11.2020).
3. Merlenko I. M. Tekhnolohiia pryhotuvannia dobryv «Bioterm-S» metodom biofermentatsii v umovakh Zakhidnoho Polissia Ukrainy. *Ahroekolohichni zhurnal*. 2008. № 1. S. 62–66.
4. Pro stan rodiuchosti gruntiv Ukrainy: natsionalna dopovid / za red. S. A. Baliuka, V. V. Medvedieva, O. H. Tararika ta in. Kyiv, 2010. 112 s.
5. Sabluk P. T. Osnovni napriamy rozroblennia stratehii rozvytku ahropromyslovoho kompleksu v Ukraini. *Ekonomika APK*. 2004. № 12. S. 3–16.
6. Tvarynnytstvo Ukrainy : statystychnyi zbirnyk. Kyiv : Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2020. 158 s.
7. Furdychko O. I., Demianiuk O. S. Yakist i bezpechnist silskohospodarskoi produktsii v konteksti prodovolchoi bezpeky Ukrainy. *Ahroekolohichni zhurnal*. 2014. № 1. S. 7–12.
8. Khomovyi S. M. Osnovni tendentsii rozvytku vyrobnytstva i realizatsii produktsii tvarynnytstva v Ukraini. *Visnyk KhNTUSH. Ekonomichni nauky. Rynkova transformatsiia natsionalnoi ekonomiky: dosiahnennia teorii ta problemy praktyky* : zb. nauk. prats za mater. Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. 2010. № 99. S. 347–351.
9. Khotsevych N. D., Kotsan N. N. Suchasnyi stan ta riven rozvytku tvarynnytstva u silskohospodarskykh pidpriemstvakh Volynskoi oblasti. *Young Scientist*. 2018. № 7 (59). С. 182–185.
10. Shubalyi O. M. Tendentsii ekonomichnoho rozvytku ahrarnoi systemy rehionu. *Ekonomichnyi forum 1/2017*. С. 83–93.

Merlenko I. M., Candidate of Agricultural Sciences (Ph.D.), Associate Professor, Bondarchuk S. P., Candidate of Agricultural Sciences (Ph.D.), Associate Professor, Fedoniuk N. A., Candidate of Geographical Sciences (Ph.D.), Associate Professor, Pankevych S. H., Candidate of Geographical Sciences (Ph.D.), Associate Professor (Lutsk National Technical University, Lutsk), Kovalchuk N. S., Candidate of Agricultural Sciences (Ph.D.), Associate Professor (National University of Water and Environmental Engineering, Rivne)

ANALYSIS OF NUMBER DYNAMICS IN LIVESTOCK AND POULTRY: TRENDS AND CONSEQUENCES

Livestock farming is a strategically important industry in the ag-

ricultural production and an important factor in national food security.

The paper considers the main trends towards changes in the number of livestock and poultry by region over the past 30 years.

A number of positive and negative trends in the development of livestock and poultry have been identified.

A detailed analysis and assessment of the main trends in the development of the livestock farming industry of the Volyn region in particular has been conducted.

The share of Volyn region in the total gross agricultural output of Ukraine is almost 3 percent.

The actual state of the livestock industry requires additional attention and support from the state.

To date, the industry has not been able to reach the number of livestock of 1990–1991. In 1991, there were 24623.4 thousand head of cattle in Ukraine, while in 2020, it is 8 times less – only 3092.0 thousand.

At the same time several regions of Ukraine (Vinnytsia, Zhytomyr, Ivano-Frankivsk, Kyiv, Rivne, Khmelnytsky and Cherkasy regions), including the Volyn region, saw increase in poultry farming. The analysis reveals that the number of poultry in Ukraine decreased from 246104 thousand heads in 1991 to 220486 thousand in 2020. While the number of poultry in the Volyn region increased from 3704.2 thousand heads to 7759.5 thousand heads.

For the period from 1991 to 2020, the number of cattle, sheep and goats in the Volyn region decreased by 13.4% and 12.6% correspondingly. The number of cows decreased from 312.7 to 80.4 thousand, and the number of horses decreased from 41.3 to 33.4 thousand.

The share of livestock (%) in the Volyn region within the total state production has increased for all species except sheep and goats. Almost 15% of all horses in the state are in the Volyn region.

It is established that the total livestock in the Volyn region in 2020 decreased by 3 times compared to 1991.

The calculations of the theoretically possible amount of manure produced by livestock within the Volyn region have been made and recommendations for increasing the production of organic fertilizers have been given.

Estimated amount of accumulated manure within the Volyn region constituted 7700.9 thousand tons in 1991, while in 2020 it was 2206.8 thousand tons.

Keywords: statistical research; animal husbandry; poultry farming; organic fertilizers.

Мерленко І. М., к.с.-х.н., доцент, Бондарчук С. П., к.с.-х.н., доцент, Федонюк Н. А., к.геогр.н., доцент, Панькевич С. Г., к.геогр.н., доцент (Луцький національний технічний університет, г. Луцьк)
Ковальчук Н. С., к.с.-х.н., доцент (Національний університет водного господарства та природопольовання, Ровно)

АНАЛИЗ ДИНАМИКИ ЧИСЛЕННОСТИ ПОГОЛОВЬЯ ЖИВОТНЫХ И ПТИЦЫ: ТЕНДЕНЦИИ И ПОСЛЕДСТВИЯ

Животноводство это стратегически важная отрасль в структуре сельскохозяйственного производства и важный фактор национальной продовольственной безопасности.

В статье рассматриваются основные тенденции изменений численности поголовья животных и птицы в разрезе областей за последние 30 лет.

Выявлен ряд положительных и отрицательных тенденций развития животноводства и птицеводства.

Проведены детальный анализ и оценка основных тенденций развития отрасли животноводства отдельного региона - Волынской области. Удельный вес Волынской области в общем объеме валовой продукции сельского хозяйства Украины составляет почти 3 процента

Фактическое состояние отрасли животноводства требует дополнительного внимания и поддержки со стороны государства.

До сегодняшнего времени отрасль не может достичь численности поголовья уровня 1990–1991 годов. Если в 1991 году в Украине насчитывалось 24623,4 тыс. голов крупного рогатого скота, то в 2020 году в 8 раз меньше – всего 3092,0 тыс.

Для нескольких областей Украины (Винницкая, Житомирская, Ивано-Франковская, Киевская, Ровенская, Хмельницкая и Черкасская), в том числе – Волынская, приятным исключением является рост численности птицы. Анализ показывает, что поголовье домашней птицы в Украине уменьшилась с 246 104 тыс. голов в 1991 году до 220 486 тыс. в 2020 году. В то же время, в Волынской области поголовье домашней птицы выросло с 3704,2 тыс. голов до 7759,5 тыс. голов.

Количество крупного рогатого скота, овец и коз, начиная с 1991 г. и заканчивая 2020 уменьшилась в Волынской области на 13,4 и 12,6%. Поголовье коров уменьшилось с 312,7 до 80,4, а лошадей – с 41,3 до 33,4 тыс. голов.

Доля поголовья животных (%) в Волынской области в общем объеме производства государства выросла по всем видам, кроме овец и коз. Почти 15% всех лошадей государства находится на территории Волынской области.

Установлено, что условное поголовье скота в Волынской области в 2020 г. уменьшилось в 3 раза по сравнению с 1991 годом.

Осуществлены расчеты теоретически возможного количества образования навоза от животных в пределах Волынской области и предоставлены рекомендации для увеличения производства органических удобрений.

Розрахункова кількість накопичення гною по Волинській області в 1991 році становила 7700,9 тис. т, а в 2020 році – всього 2206,8 тис. т.

Расчетное количество накопления навоза по Волынской области в 1991 году составила 7700,9 тыс. т, а в 2020 году – всего 2206,8 тыс. т.

***Ключевые слова:* статистическое исследование; животноводство; птицеводство; органические удобрения.**
